

Sygn. akt IV U 76/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 marca 2022 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Sławomir Matusiak

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 7 marca 2022 roku w Sieradzu

odwołania G. F.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.

z dnia 28 grudnia 2021 r. nr (...)

w sprawie G. F.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.

o podjęcie wypłaty świadczenia

oddala odwołanie.

Sygn.akt IV U 76/22

UZASADNIENIE

Decyzją wydaną w dniu 28.12.2021r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. przyznał G. F. emeryturę od 01.11.2021 r. Podstawę obliczenia emerytury wnioskodawcy stanowiła kwota składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składek i kapitału początkowego zewidencjonowanego na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, zaś emerytura stanowiła równowartość kwoty, będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę. Wysokość emerytury obliczona zgodnie z zasadami art. 26 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS wyniosła 2055,68 zł. Jednocześnie organ zawiesił wypłatę świadczenia z uwagi na zbieg prawa do więcej niż jednego świadczenia, gdyż może być wypłacane tylko jedno – wyższe lub wybrane przez ubezpieczonego.

Odwołanie od decyzji organu rentowego w części zawieszającej wypłatę świadczenia emerytalnego złożył G. F., wnosząc o podjęcie wypłaty świadczenia przyznanego przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Pełnomocnik odwołującego wskazując na stanowisko, wyrażone w wyroku SN z 24.01.2019 r. I UK 426/17, zarzucił organowi naruszenie: - art. 95 ust.2 ustawy emerytalnej w związku z art. 15a ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin poprzez przyjęcie, że przepisów tych nie stosuje się wobec ubezpieczonego, ponieważ został powołany do zawodowej służby wojskowej przed 1 stycznia 1999 r. – art. 32 Konstytucji RP i określonej w tym przepisie konstytucyjnej zasady równości, - naruszenie art. 67 ust. 1 Konstytucji RP określającej prawo do zabezpieczenia społecznego po osiągnięciu wieku emerytalnego.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wskazał, że stosownie do art. 95 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w razie zbiegu u jednej osoby prawa do kilku świadczeń

wymienionych w ustawie wypłaca się jedno z tych świadczeń – wyższe lub wybrane przez zainteresowanego. Organ odwołał się przy tym do stanowiska, wyrażonego w uchwale SN z 15.12.2021 w sprawie III UZP 7/21.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

G. F., ur. (...), w dniu 22.11.2021r. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. wniosek o emeryturę. W piśmie z dnia 06.12.2021r. Dyrektor Wojskowego Biura Emerytalnego w P. poinformował, że G. F. ma ustalone prawo i pobiera emeryturę wojskową na podstawie art. 15 i 14 ustawy z dnia 10.12.1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz.U. z 2020 r. poz. 586 ze zm.) przyznaną na stałe od dnia 01.09.1996 r. W informacji wskazano, że przy ustaleniu prawa do świadczenia został uwzględniony okres służby wojskowej od 01.08.1973 r. do 31.08.1996 r. oraz wyszczególnione okresy pracy po służbie wojskowej, przypadające między 15.04.1998 r. a 31.01.2013 r. Decyzją z dnia 28.12.2021 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. na podstawie art. 24 ustawy o emeryturach i rentach z FUS przyznał G. F. emeryturę od 01.11.2021 r., zawieszając jednocześnie wypłatę świadczenia. Do ustalenia wysokości emerytury Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyjął okresy składkowe i nieskładkowe, przypadające między 15.04.1998 r. a 06.08.2021r.

(wniosek, informacje, karta przebiegu zatrudnienia, decyzja w aktach ZUS).

Decyzją z dnia 04.07.1997 r. Wojskowe Biuro Emerytalne w P. ustaliło G. F. nową wysokość emerytury wojskowej. Przy ustaleniu wysokości świadczenia przyjęto procentowy wymiar emerytury przy zachowaniu zasady nieprzekraczania 75% podstawy w wymiarze 75%. Na powyższy wymiar świadczenia składało się: 61,02% z tytułu 23 lat wysługi emerytalnej, 15% zwiększenia z tytułu inwalidztwa pozostającego w związku ze służbą wojskową.

(decyzja w aktach Dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy w pierwszej kolejności uznał, że zaistniały warunki do rozpoznania przedmiotowej sprawy na posiedzeniu niejawnym, na podstawie art. 148¹ k.p.c.

Zgodnie z brzmieniem tego przepisu, sąd może rozpoznać sprawę na posiedzeniu niejawnym, między innymi w sytuacji, gdy po złożeniu przez strony pism procesowych i dokumentów, sąd uzna - mając na względzie całokształt przytoczonych twierdzeń i zgłoszonych wniosków dowodowych - że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne; rozpoznanie sprawy na posiedzeniu niejawnym jest niedopuszczalne, jeżeli strona w pierwszym piśmie procesowym złożyła wniosek o przeprowadzenie rozprawy.

W rozpoznawanej sprawie strony nie wnosiły w swych pierwszych pismach procesowych o rozpoznanie sprawy na rozprawie, co dawało podstawę do przyjęcia, że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne. Okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia odwołania nie były sporne, z dokumentów, zawartych w aktach ZUS oraz Dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego wynika jednoznacznie, że wnioskodawca nabył prawo do emerytury wypłacanej mu przez Wojskowe Biuro Emerytalne w oparciu o odrębne przepisy, jak również prawo do świadczenia emerytalnego na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.2022.504 t.j. - dalej ustawa emerytalna). Zatem spór w sprawie sprowadzał się do interpretacji przepisów i ustalenia, czy wnioskodawca jest uprawniony do pobierania jednocześnie obu tych świadczeń. Zbieg prawa do świadczeń oznacza sytuację, w której jedna osoba spełnia warunki do otrzymania więcej niż jednego świadczenia. Zgodnie z art. 14 ust. 1 i 2 ustawy z 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz.U.2022.520 t.j.- dalej ustawa zaopatrzeniowa) emerytowi uprawnionemu do emerytury obliczonej na podstawie art. 15 dolicza się na jego wniosek do wysługi emerytalnej, z zastrzeżeniem ust. 2, następujące okresy przypadające po zwolnieniu ze służby:

1) zatrudnienia przed dniem 1 stycznia 1999 r. w wymiarze czasu pracy nie niższym niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy;

2) opłacania składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe po dniu 31 grudnia 1998 r. lub okres nieopłacania składek z powodu przekroczenia w trakcie roku kalendarzowego kwoty rocznej podstawy wymiaru składek na te ubezpieczenia.

Powyższe okresy dolicza się do wysługi emerytalnej, jeżeli:

1) emerytura wynosi mniej niż 75% podstawy jej wymiaru oraz

2) emeryt ukończył 55 lat życia - mężczyzna i 50 lat życia - kobieta albo stał się inwalidą.

Wspomniany przepis art. 15 stanowi, że emerytura dla żołnierza, który pozostawał w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r., wynosi 40% podstawy jej wymiaru za 15 lat służby wojskowej i wzrasta, z zastrzeżeniem ust. 1a, o:

1) 2,6% podstawy wymiaru - za każdy dalszy rok tej służby;

2) 2,6% podstawy wymiaru - za każdy rok okresów składkowych poprzedzających służbę, nie więcej jednak niż za trzy lata tych okresów;

3) 1,3% podstawy wymiaru - za każdy rok okresów składkowych ponad trzyletni okres składkowy, o których mowa w pkt 2;

4) 0,7% podstawy wymiaru - za każdy rok okresów nieskładkowych poprzedzających służbę.

Wnioskodawca jest uprawniony do emerytury wojskowej, której procentowy wymiar wynosi 75%, co wynika z art. 18 ust. 1 ww. ustawy, zgodnie z którym kwota emerytury bez uwzględnienia dodatków, zasiłków i świadczeń pieniężnych, o których mowa w art. 25, nie może przekraczać 75% podstawy wymiaru emerytury. W myśl art. 95 ust. 1 ustawy emerytalnej w razie zbiegu u jednej osoby prawa do kilku świadczeń przewidzianych w ustawie wypłaca się jedno z tych świadczeń - wyższe lub wybrane przez zainteresowanego. Przepis ust. 1 stosuje się również, z uwzględnieniem art. 96, w razie zbiegu prawa do emerytury lub renty określonych w ustawie z prawem do świadczeń przewidzianych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym osób, o których mowa w art. 2 ust. 2, z wyjątkiem przypadku, gdy emerytura wojskowa lub policyjna została obliczona według zasad określonych w art. 15a albo art. 18e ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin lub w art. 15a lub art. 18e ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (art. 95 ust. 2 ustawy). Z treści art. 95 ust. 1 i ust. 2 ustawy emerytalnej wynika nie budząca wątpliwości zasada prawa ubezpieczeniowego, zakładająca prawo do pobierania jednego świadczenia (wyższego lub wybranego przez uprawnionego) w sytuacji tzw. zbiegu u jednej osoby prawa do kilku świadczeń przewidzianych w tej ustawie, jak również w razie zbiegu prawa do emerytury lub renty określonych w ustawie emerytalnej z prawem do świadczeń przewidzianych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym, między innymi żołnierzy zawodowych. Reguła pobierania jednego świadczenia emerytalno-rentowego koresponduje również z zasadą, wynikającą z art. 7 ustawy zaopatrzeniowej, który to przepis stanowi, iż w przypadku zbiegu prawa do emerytury lub renty przewidzianych w tejże ustawie zaopatrzeniowej z prawem do emerytury lub renty określonym w odrębnych przepisach (w szczególności w ustawie o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych) wypłaca się świadczenie wyższe lub wybrane przez osobę uprawnioną, jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej. Przywołane powyżej unormowania, zarówno art. 95 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, jak i art. 7 ustawy zaopatrzeniowej wykluczają zatem możliwość wypłaty zbiegających się świadczeń wojskowych ze świadczeniami z ubezpieczeń powszechnych, poza wskazanymi przez ustawodawcę wyjątkowymi sytuacjami. Zasada pobierania jednego świadczenia doznaje wyjątku, między innymi w art. 96 ust. 1 ustawy emerytalnej, który w punkcie 1 odnosi się do renty inwalidy wojennego i wojskowego, którego niezdolność do pracy pozostaje w związku ze służbą wojskową, w punkcie 2 dotyczy prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej pobytem w miejscach, o których mowa w art. 3 i 4 ust. 1 ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz. U. z 2020r., poz. 517); natomiast w punkcie 3 odnosi się

do prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem przy pracy, wypadkiem w drodze do pracy lub z pracy lub chorobą zawodową, co znajduje rozwinięcie w art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych. Z kolei wyjątek od ogólnych zasad wypłacania jednego świadczenia, wynikający z art. 95 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, dotyczy przypadku emerytur wojskowych obliczonych na podstawie art. 15a ustawy zaopatrzeniowej, to jest emerytury żołnierza, który został powołany do zawodowej służby wojskowej po raz pierwszy po dniu 1 stycznia 1999 r. Powołane wyżej unormowania, zarówno art. 95 ustawy o emerytalnej, jak i art. 7 ustawy zaopatrzeniowej wykluczają możliwość wypłaty zbiegających się świadczeń wojskowych ze świadczeniami z ubezpieczeń powszechnych, poza wskazanymi wyżej wyjątkowymi sytuacjami. Zagadnienie związane z prawem do pobierania jednego ze zbiegających się świadczeń emerytalno-rentowych zostało również omówione w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Rację ma pełnomocnik odwołującego, iż w dacie składania wniosku o emeryturę, judykatura nie była w tym względzie jednolita. Między innymi w wyrokach z 4 grudnia 2013 r. (II UK 223/13, LEX nr 1394110), z 8 maja 2012 r. (II UK 237/11, OSNP 2013, nr 7-8, poz. 91) oraz z 24 maja 2012 r. (II UK 261/11, LEX nr 1227967), Sąd Najwyższy opowiedział się przeciwko możliwości jednoczesnego pobierania świadczenia wypłacanego z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz z zaopatrzenia emerytalnego żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin. Natomiast w innych orzeczeniach wskazano, że o zastosowaniu wyjątku od zasady wypłacania jednego świadczenia decyduje brak możliwości obliczenia emerytury wojskowej przy uwzględnieniu „cywilnego” stażu emerytalnego, a nie data przyjęcia żołnierza zawodowego do służby wojskowej (por. m.in. wyrok z 24.01.2019 r. w sprawie I UK 426/17).

Ostatecznie, rozstrzygając różne poglądy prezentowane w orzecznictwie, Sąd Najwyższy w uchwale składu 7 sędziów z dnia 15 grudnia 2021 roku (III UZP 7/21, LEX nr 3274620) wyraził pogląd, że ubezpieczonemu, który pozostawał w zawodowej służbie wojskowej przed dniem 2 stycznia 1999 r. i pobiera emeryturę wojskową wynoszącą 75% podstawy jej wymiaru obliczoną bez uwzględnienia okresów składkowych i nieskładkowych, z tytułu których jest uprawniony również do emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, wypłaca się jedno z tych świadczeń - wyższe lub wybrane przez niego.

Z tych też względów, Sąd Okręgowy uwzględniając stanowisko wyrażone w powołanej uchwale uznał, że G. F., mimo że nabył zarówno prawo do emerytury wojskowej, jak i do emerytury z FUS z tytułu ukończenia powszechnego wieku emerytalnego, to jest uprawniony do pobierania jednego z tych świadczeń. W przedmiotowej sprawie nie zostały spełnione przesłanki, umożliwiające odstępianie od ogólnej zasady wypłacania jednego świadczenia. W realiach rozpatrywanego przypadku nie znajduje zastosowania przepis art. 95 ust. 2 ustawy, z racji tego, że G. F. pozostawał w służbie wojskowej przed 2 stycznia 1999 r. Należy przy tym pamiętać, że omówione wyżej przepisy odnoszące się do wyjątków od reguły wypłacania jednego świadczenia, jako regulacje szczególne podlegają wykładni ścisłej, a ich rozszerzająca interpretacja jest niedopuszczalna.

Sąd Okręgowy, nie znajdując więc podstaw do zmiany zaskarżonej decyzji organu rentowego oddalił odwołanie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., o czym orzekł w sentencji wyroku.